

Списанието излиза дваждъ: на 1 и 20, а притурката — веднъждъ: на 10 число всѣки мѣсецъ
ДИРЕКТОРКА: ТЕОДОРА Г. НОЕВА

Съдържание:

Законътъ за сръдното дѣвическо образование. — Женскитѣ социаленъ въпросъ. — Жени въ единъ английски университетъ. — Писмото на самоубитица. — Диантропово писмо. — Книги и списания. — Корреспонденция. — Обачения.

Законътъ за сръдното дѣвическо образование.

(продължение отъ брой 8-ий)

Прѣди да пристѣпимъ къмъ изучаванieto и разпискването на закона, а особено же исказанитѣ се мнѣния на разнитѣ говоривши по него оратори — депутати, мислимъ, че ще е много добръ да дадемъ тукъ на читателскитѣ си, заради много причини, законопроекта въ цѣлостъ — нѣщо, което, покрай другото, не малко ще улесни читателскитѣ въ по-доброто разбиране на тѣзи ни статия по него.

Тоя законопроектъ за сръдно дѣвическо образование, състоящъ се отъ осемнайсе члена, е слѣдующий, заедно съ нѣколкото му при-

бавки отъ комисията за изучаванieto му и нѣкаквито му видоизмѣнения отъ нѣкои депутати или камарата — какъвто и е прѣтъ и во-тиранъ най-послѣ отъ Народното Събрание:

Чл. 1. Сръдно дѣвическо образование се получава въ дѣвическитѣ гимназии.

Чл. 2. Дѣвическитѣ гимназии се състоѣтъ отъ седемъ класа.

Чл. 3. Дѣвическитѣ гимназии се дѣлятъ на два курса: *доленъ* и *горенъ*. Долния курсъ трае петъ години, а горния — двѣ години.

Дѣвически гимназии, които иматъ само *доленъ* курсъ, се наричатъ *петокласни* дѣвически училища.

Чл. 4. Горния курсъ на дѣвическитѣ гимназии се раздѣля да два отдѣла: *общеобразователенъ* и *педагогически*.

Може да има дѣвически гимназии и само съ единъ отдѣлъ. Общеобразователния отдѣлъ може да се раздѣли на два клона: *наученъ* и *литературенъ*:

Чл. 5. Дѣвици, които свършѣтъ дѣвическа гимназия или петокласно дѣвическо училище, получаватъ, слѣдъ като издържатъ установения испитъ, свидетелство за свършенъ курсъ.

Чл. 6. Въ долния курсъ на дѣвическитѣ гимназии, както и въ петокласнитѣ дѣвически училища, се дава завършено образование, необходимо за една просвѣтена гражданка и майка.

Образователния отдѣлъ на горния курсъ на дѣвическитѣ гимназии има за цѣлъ да подготви дѣвицитѣ да могатъ да слѣдватъ въ висши училища, а педагогическия отдѣлъ има за цѣлъ да подготви дѣвицитѣ за учителки въ основнитѣ училища.

Чл. 7. Въ първия класъ на дѣвическитѣ гимназии се приематъ ученички, които сж свършили съ успехъ срѣденъ курсъ на основното училище.

Прѣминуването на ученички отъ единъ класъ на горния курсъ на основно училище въ сѣщия класъ на дѣвическа гимназия става безъ испитъ; прѣминуването въ по-горенъ класъ съ провѣроченъ испитъ.

Чл. 8 Програмата на долния курсъ на дѣвическитѣ гимназии е еднаква съ програмата на петокласнитѣ дѣвически училища и обема слѣднитѣ прѣдмети:

- а) Законъ Божий и нравоучение;
- б) Български езикъ и литература;
- в) Руски;
- г) Френски или нѣмски
- д) Отечественна история и всеобща история;
- е) Отечественна география и всеобща география съ космография;
- ж) Аритметика и начала отъ геометрия и алгебра;
- з) Естествена история;
- и) Физика и химия;
- к) Хигиена и начала отъ науката за възпитанието;
- л) Домашна икономия;
- м) Рисуване и краснорисанне;
- н) Ръководѣние;
- о) Музика и пѣние; и
- п) Гимнастика

Въ тоя членъ комисията прибавила при точката л, гдѣто е казано «домашна икономия» забѣлжката: «тамъ, гдѣто е възможно, да се прѣподава домашната икономия и практически.»

Чл. 9. При петокласнитѣ дѣвически училища може да се отвори, за свършившитѣ тоя курсъ дѣвици, специаленъ едногодишенъ курсъ за подготвяне учителки за въ дѣтскитѣ училища.

Чл. 10. Програмата на общеобразователния отдѣлъ на дѣвическитѣ гимназии обема слѣднитѣ прѣдмети:

- а) Български езикъ и старобългарски;
- б) Френски или нѣмски;
- в) История на литературата у старитѣ и новитѣ народи;
- г) Съвременна история и история на цивилизацията;
- д) Психология, логика и етика;
- е) Математика;
- ж) Физика и химия;
- з) Естествена история;
- и) Рисуване;
- к) Музика и пѣние; и
- л) Гимнастика.

Латински езикъ може да се изучава като незадължителенъ прѣдметъ.

Забѣлжка. Распрѣдѣлението на горнитѣ учебни прѣдмети въ двата клона (литературенъ и наученъ) се прѣдставя на Министерството на Народното Просвѣщение.

Чл. 11. Програмата на педагогическия отдѣлъ на дѣвическитѣ гимназии обема слѣднитѣ прѣдмети:

- а) Български езикъ и литература;
- б) Руски езикъ
- в) Френски или нѣмски (незадължително)
- г) Педагогика
- д) Практически упражнения по педагогика;
- е) Психология, логика и етика;
- ж) Антропология, химия и популярна медицина;
- з) Гражданско учение;
- и) Ръководѣние;
- к) Музика и пѣние; и
- л) Гимнастика.

Тукъ къмъ пункта и комисията прибавила «и рисуване.»

Чл. 12. Подобна програма за дѣвическитѣ гимназии се изработва отъ Министерство на Народното Просвѣщение.

Чл. 13. Новата програма за дѣвическитѣ гимназии ще се приложи изъ единъ пътъ въ първитѣ три класа, а въ послѣднитѣ класове — постепенно.

Чл. 14. Никоя ученичка не може да прѣмине въ по-горенъ класъ, ако не е издържала удовлетворителенъ испитъ по изучаването въ прѣидущия класъ.

Извънредни ученички не се допускатъ.

Чл. 15. При дѣвическитѣ гимназии и при петокласнитѣ дѣвически училища може да се отварятъ пансиони.

Чл. 16. Облѣклото на всички ученички въ гимназиитѣ (думата въ гимназиитѣ прибавена отъ комисията) трѣбва да бѣде еднообразно.

Чл. 17. Въ дѣвическитѣ гимназии и въ петокласнитѣ дѣвически училища могатъ да прѣподаватъ и учители и учителки. Отъ тѣхъ се изисква сѣщия цензъ, какъвто отъ учителитѣ при мъжкитѣ гимназии.

Чл. 18. Распоредданията на закона за народното просвѣщение, както и правилницитѣ, създадени въз основа на тоя законъ, касающи се до управлението, поддържането и учителския персоналъ на мъжкитѣ гимназии, които не противоречатъ на настоящия законъ, оставатъ въ сила и за дѣвическитѣ гимназии.

Ето въ цѣлостъ законопроектъ за срѣдното дѣвическо образование. Отъ внасянето му въ камарата до вотирането му отъ неѣ най-ясно се види, какво настоящий ни министръ на народното просвѣщение г. Конст. Величковъ, както сте писали нѣколко нѣти въ списанието си, г-жа Директорке, има най-добрата воля да подражи на французкия министръ Камилъ Сée, комуто е признателенъ не само женски полъ въ Франция, нъ и цѣлий французки народъ. Нѣли внесений и вотираний законопроектъ за дѣвическо образование достатъченъ,

за да изпълни мисията си; или е той достатъчен въ общанията си спрямо нуждите на това образование въобще; или, най-послѣ, той е достатъчен за удовлетворение възникналите днес за днес именно нужди по насъ: ето редъ въпроси, които произтичатъ изъ тщателното изучаване въпросния законопроектъ, и на които ние ще се помъчимъ да отговоримъ, колкото ни е възможно по-добъръ, по-ясно и по-обяснително.

Както се види отъ изложенето на мотивитѣ по тоя законопроектъ, главната цѣль на г. Министра била да прѣмахне негодитѣ, вследствие на които досегашното сръднѣ дѣвическо образование у насъ давало въ резултатъ по-малообразовани гражданки отколкото граждани, слабоподготвени учителки отколкото учители и държало пжтя къмъ висшето образование още неочистенъ за нашитѣ дѣвници, като било сжщеврѣменно въ организацията си още по-неудовлетворително: «сѣ един и сжщ сръдства, сѣ единъ и сжщ курсъ, по години по-малкъ отъ курса на нашитѣ мъжки гимназии, искало се е огъ нашитѣ сръдни дѣвически училища да постигнатъ едновременно и онова, което се гони съ мъжкитѣ гимназии, и онова, което се гони съ мъжкитѣ педагогически училища, па още, въ добавъкъ, да изваждатъ и учителки-бавачки.

Основитѣ на законопроекта се крѣпѣли на три важни принципа, «които и съставятъ прѣимуществата на новата наредба въ сравнение съ старата: 1-о раздѣлянето на общото сръднѣ образование отъ специалното (общообразователенъ отдѣлъ и педагогическия отдѣлъ, чл. 4); 2-о създаването на петокласни дѣвически училища (чл. чл. 3, 5, 6 и 8); и 3-о нареждането педагогическия отдѣлъ върху една нова основа, която се силно прѣпоръчва отъ педагогическия свѣтъ и която е осъществена въ нѣкои инострани нормални училища (чл. чл. 6 и 9).

Тъзи е, прочее, мисията на тоя законъ, та и ние заедно съ депутатитѣ, трѣбва да сърадваме г. Министра, задѣто дѣйствително, той не само е можалъ да схване добъръ по-голъмата и по-важната частъ отъ нуждитѣ на сръдното дѣвическо образование у насъ, нъ и е ималъ инициативата, па е съумѣлъ съ въпросния си законопроектъ да ги удовлетвори достатъчно. Наистина новиятъ ни законопроектъ за сръдното дѣвическо образование е така нагласенъ, щото отговаря много добъръ въ по-голъмата частъ на общанията си: доставяне на обществото добъръ

въспитани гражданки, подготвяне учителки въ истинска смисълъ на думата и очистиране пжтя къмъ висшето образование за нашитѣ дѣвници.
(Слѣдва.)

Женский социаленъ въпросъ.

За разрѣшаването на тоя толкова труденъ въпросъ: «женската еманципация» или както ние го наричаме *женско право* е толкова тежко и затруднително, особено у насъ, щото едва ли ние сме достойни да похваземъ перото и напишемъ нѣщо по това; нъ, понеже се чувствуваме задлъжени и ние да кажемъ това, което мислимъ, рѣшихме да позанимаемъ женския свѣтъ у насъ за половинъ часъ,—за което врѣме просимъ отъ читателката снисхождение.

Ние знаемъ, че тѣзи редовце едва ли ще прѣнасятъ нѣкаква полза на цѣльта; нъ капка по капка—рѣка става.

Ако има страна, гдѣто жената е съвършено игнорирана, изоставена и непочитана като съучастница въ економическото и политическото развитие — тя е истинската или Турция, България, Гърция, Сърбия и Румъния. За първата и послѣднитѣ три държави нѣма да говоримъ, а ще се ограничимъ само у насъ, за нашето нещастие. Жената у насъ е поставена на съвършено ниска почва и тя е така омаена, щото едва ли ѝ идва на ума, да погледне въ каква дълбока яма е паднала и ако не прояви своето съществуване, тя рискува да бѣде по-робния отъ харемка.

Какво нѣщо прѣдставлява жената у насъ? — Тукъ нѣма да говоримъ за селенката, защото тя, щомъ се ражда, е обрѣчена на вѣчна мъжа; тя знае че е по-нещастна отъ домашнитѣ животни; волъ, крава и др. Въ моминството си тегли хомота на домашнитѣ нужди; най-послѣ ѝ продаватъ въ друга къща, па по-тежка работа, па нравствени и физически мъки и тука тя склѣтва очитѣ, много пѣти подъ силнитѣ удари на господари — мъжа. Ще говоримъ за гражданката, защото напредъкътъ въ цивилизацията се почва отъ гражданитѣ. Какво е за сега гражданката — жена въ Държавния и общественя ни строй? — Кукла! отговаряме ние. И ще се постареемъ да го докажемъ до колкото ни позволяватъ силитѣ.

Кажете, моля, въ какви държавни и общественни работи взема участие нашата гражданка? Отъ кого е била тя поканена въ подобно нѣщо? Кой е помислялъ до сега, че и тя е чловѣкъ съ умствени сили като мъжъ, ако не и повече и слѣдователно може би и нейнитѣ умствени сили да принесатъ що — годъ полза съ отечествения олтарь — никой; жената е редена въ дълга коса и късъ умъ; тя трѣбва да знае кухнята, къщата и да умножи населението — повече тя не знае, не трѣбва да знае и туй-то. Казватъ мнозина физически-силни мъже, че жената се различава отъ мъжа само по физическа сила, и вмѣсто послѣдното тя надминава съ своята търпимостъ, *трпзливостъ* и зорко — ясно разсуждение; това малко значи, нѣли физически не е

силна — нѣма и не може да има нито половината права на мъжа.

Ние знаемъ страни, гдѣто съ хиляди мъже сж гласоподавали за жени; гдѣто сж просили жени сждпикъ и такива адвокати, както сж избрали измежду стотини хиляди мъже — жена кметка.

Защо у насъ жената е толкова игнорирана и не-сматрана за човѣкъ съ способности равни на мъжа? Защото самата жена у насъ е виновницата на това. Ние ще посочимъ причинитѣ по отдѣлни глави.

I-о Момиченце.

Момиченце до 10 годишния възраст, нищо не вижда отъ майка си друго, освѣнъ силното заниманне съ дневнитѣ моди, нудри и разни подобни пакичия; то не чува друго възпитание, освѣнъ какъ по майсторскѣ да кокетнички, какви хубави роклички, капелки и пр. майка и татко ще му купѣтъ. Запрѣтѣва му се да говори съ сиромашки момиченца; трѣбва да се държи гордо и да гледа колкото е възможно да усвои хода на майка си, па и пейнитѣ движения. Абсолютно нищо друго не му се възхва отъ най-първата учителка — майка, освѣнъ гордостъ, любовъ къмъ моди и кокетство.

II-о Мама за женение.

Нейното възпитание, както казахме по-горѣ, върви до тѣзи възраст; тукъ тя усвѣршенствува всичко свѣтско и нейния идеалъ е само моди и разни труфла, плюсъ балове и вечеринки; тя къмъ нищо друго не стрѣми — длѣжности къмъ ближния си, къмъ отечеството, цѣлата за идваннето ѝ на тая земя — не иска да знае.

Нейното прѣдназначенне въ тоя свѣтъ, споредъ понятието и възпитанието, което е добила отъ родителитѣ си, и всѣки денъ продължава да учи отъ окръжающитѣ ѝ, е да бѣде хубава и да знае да се носи. *A propos*. Още едно нѣщо има сега: да знае да дрънка на пияно и да бърбори френски; като че, ако отечеството ни има нужда отъ помощъ или се застрашава отъ опасностъ, говореннето френски и свиреннето на пияно, ще му помогнатъ или спасѣтъ.

Тукъ намираме за умѣстно да отбѣлѣжимъ, да не бждемъ криво разбрани и обвинявани въ регресъ; ние не искаме да кажемъ, че музиката и езици сж лоши или непотрѣбни — не! Напротивъ трѣбни сж. Нѣ не тѣй както у наши нѣкои момъ които не знаѣтъ най-елементарното нѣщо за тѣхнитѣ длѣжности въ свѣта и се ограничаватъ само въ знане френски и пияно; то е равносилно както една Индийка, като гледала какъ една бѣла обувала чорапи и чипици, тя забравила кое се обувало по-напрѣдъ, та обула чипицитѣ и върхъ тѣхъ чорапитѣ.

У насъ има едно нѣщо, което поставя жената, така неузрѣла умствено прѣдъ мъжа; то е неразсудливото подражание, отъ първата къмъ всѣко нѣщо, което е лѣскаво и свѣтло, било то добро или не.

Въ една доволно богатичка къща, ни се случи да имаме нещастнето да слушаме слѣдуицето отъ 18—20 год. мома. На наше намекване, че първата грижа на жената е, да бѣде набожна и скромна, — нѣщо което трѣбва да бѣде първото учение и на дѣцата ѝ —

Г-цата ни отговори: «Тѣ сж работи отживѣли въѣка си.» Сега всичкитѣ природни явления сж известни всѣкому и всѣко нѣщо си има своя законъ. Минжжж онѣзи врѣмена, когато търмѣше, мислихме, че Богъ се разгѣвѣилъ и Св. Пляя пѣтува съ бурето и ще потопи свѣта! Сега всичко е разяснено и всѣко нѣщо почива на природно правило; слѣдователно набожности и др. т. сж работи на неузрѣли умове и незнаѣщи никаква наука. Колкото за скромности, тя е симптомъ на идиотство; гордѣжъ се, че не съмъ такъва».

Майката и бащата тържествувахъ отъ радостъ, че дѣщерята имъ е много учена.

Ние въздъхнахме и си рекохме: О, идеалъ! О, женско право! колко вѣкове още ще минѣтъ до като ти да въстържествувашъ!?

(Следва.)

Жени въ единъ английски университетъ.

Нюнхамската коледи Кембриджъ.

(продължение отъ брой 8 и край.)

Веднага слѣдъ обѣда, особенно зимъ, повечето отъ дружествата иматъ засѣданията си. Дружествата сж многочисленни и различни; нѣкои сж малки, такъвизи като Браунинговото дружество; други сж по-големъ и включватъ студенткитѣ отъ едно здание; такъвизи както Музикалното дружество на Вехтото Здание; други включватъ всичкитѣ студентки отъ колегията. Отъ послѣдния видъ сж особенно забѣлѣжителни Дружеството по Словопрѣние и Политическия Клубъ. Словопрѣнната се държатъ обикновенно шестъ пѣтя прѣзъ годината и цѣлата вечеръ имъ се посветява. Прѣдметътъ, който ще се разисква, казва се на студенткитѣ нѣколко дни прѣди словопрѣннето. Като общо правило е да се взематъ отвлѣчени прѣдмети; но сегисъ — тогисъ нѣкой много практиченъ прѣдметъ се прѣдставя прѣдъ дружеството — такъвъ за примѣръ, *отхвърлянето на дѣца*. Слѣдуицитѣ нѣколко прѣдмета бѣхъ разисквани прѣзъ 1890-та година, заедно съ мнозинствата на вишегласията имъ.

1) *Влияннето на модата е нравствено, чистовенно, естетично и обществено криво. Прието съ 4 гласа.*

2) *За почетето хортъ е нужно да иматъ добро мнѣние за себе си. Прието съ 39 гласа.*

3) *За извършването на какъ-да-е реформа, необходимо сж хора., едностранчиви възглѣдове. Отхвърлено съ 46 гласа.*

4) *За да мислимъ повече, трѣбва да четемъ по-малко. Отхвърлено съ 54 гласа.*

Веднѣжъ въ годината става словопрѣние между Жиртонъ и Нюнхамъ и въобще има голѣма трѣвога и отъ двѣтѣ страни.

Политическия клубъ се събира веднѣжъ на седмицата зимъ; то е най-напрѣдѣлото дружество. По настоящемъ мислѣжъ, че Консерваторкитѣ сж мнозинството; но въ мое врѣме Либералитѣ бѣхъ. Въобще се прѣдполага, че засѣданията ще траѣтъ само отъ 7-до 8 часа, но често пѣти трѣвогата става толкова го-

лъма, щото до късно се продължава. Посѣтителни могатъ да присѣдствуватъ, ако иматъ карта за входъ отъ Кабинета. До когато бѣхъ азъ въ Нюнхамъ, имаше распорѣба да се телеграфиратъ направо до колегиата особеннитѣ политически новини, тъй щото да не чакаме чакъ за сутриннитѣ вѣстници. Тѣзи новини често пѣти ни трѣвожехъ вечеръ до късно. Една вечеръ, прѣзъ врѣме на засѣданнето на Политическия Клубъ, пристигна новината, че Карптусъ падналъ. Не можъ ви описа смущението, което послѣдва.

Да стане челоуѣкъ министръ въ Кабинета е много сериозна работа, защото това значи, често пѣти, да засѣдавашъ вечеръ слѣдъ вечеръ за разглеждането на мѣрки, които трѣбва да се вземжъ. Веднѣжъ въ седмицата отъ 7 — 8 часа вечеръ се танцува. Най-големата трапезария се испразня, която почти всѣкога се пълни. Студенткитѣ обичатъ танци, затова очакватъ деня съ особено удоволствие. А и кой не би обичалъ да танцува въ една голѣма зала, съ съвършенъ паркетъ, добра музика и другарка, чиято стѣнка напълно отговаря на твоята?

Въ Нюнхамската колегия по веднѣжъ на седмицата пѣвческия хоръ има спѣвка. Дружеството обикновенно дава на студенткитѣ по единъ, два малки концерта прѣзъ годината и единъ голѣмъ прѣзъ великитѣ ности, на който се канѣтъ много външни гости отъ двата пола.

Точно въ 10 часа вечеръ лампитѣ изъ коридоритѣ се пегасятъ; общо затваряние и отваряние на врати се слуша и повечето студентки бързатъ насамъ — натамъ въ *robe de chambre* къмъ нѣкоя стая, отгдѣ то се слушатъ весели разговори и смѣхове. Това е часътъ за вечернитѣ обществени сбирания — «сосоа» — както ги наричатъ тѣ. Хазайката имъ поднася кокоа и сладки работи, а гоститѣ се забавляватъ, както си искатъ. Като общо правило разговорътъ бива сериозенъ, но игри пакъ и пѣсни могатъ да послѣдватъ. Нѣкогажъ посрѣдъ игритѣ и пѣснитѣ се чуе звонътъ за пожаръ. Нѣкои отъ студенткитѣ принадлежатъ на пожарната команда и трѣбва да сж на мѣстата си въ минута врѣме. Пожарната команда практикува само 8—10 пѣти прѣзъ годината; но рѣдко пѣти се дава знакътъ тъй внезапно и то само вечеръ, а не заранъ.

На 11 часа вечеръта всичко утихва. Прѣдполага се, че студенткитѣ си отиватъ вече всѣка въ стаята; или, ако стоѣтъ по-дълго врѣме, трѣбва да бжджъ много тихи. Разбира се, че често пѣти се случва, че нѣкоя студентка иска да си стои сама въ стаята, безъ да ѣжъ смущаватъ другитѣ; въ този случай тя туря само една картичка на вратата си съ «Занаята» и нѣкоя не смѣе да приближи до тогава, до когато стои картичката.

Веднѣжъ или дважъ на годината се държатъ турнири на тенисъ между Нюнхамъ и Жиртонъ. А прѣзъ дългата лѣтна ваканция Жиртонъ и Нюнхамъ играѣтъ съ Лейди Маргарита и Сомервилъ отъ Оксфордъ. Изобщо тѣзи университетски игри се държатъ въ околността на Лондонъ; но една година знаѣжъ, че се играхъ наблизо до Кройдонъ и друга, до Харро.

Такъвъ бива обикновенния всѣкидневенъ животъ

въ Нюнхамската колегия; но рѣдкостъ е да се мине цѣла една седмица, безъ да донесе нѣщо ново. Даже и нищо да нѣма отвѣтъ, студенткитѣ не се забавятъ да измислѣтъ нѣщо ново, за да се забавляватъ. За примѣръ, нека имъ дойде на умъ нѣкоя петѣкъ сутрина, че животътъ имъ е билъ монотоненъ и като погледнешъ на черната дѣска, като отивашъ на подхапка, ще четешъ обявление, *че ще има балъ съ маски на десетъ часа, въ събота вечерта*. Законическо е обявлението и кратко — врѣмето; но това се прави, за да не отнема врѣмето имъ, нито да харчатъ пари за дрехи. Но, когато дойде вечеръта, чудно е какъ всички се изглеждатъ добръ приготвени.

Ако нѣкоя чувствува, че има нужда отъ малко промѣнение, то тя е свободна да посѣти приятелитѣ си въ града. Тоже позволява имъ се, да канѣтъ приятелки да ги посѣщаватъ въ колегиата за нѣколко дни, стига само да платѣтъ опрѣдѣлена цѣна за храната.

Веднѣжъ въ годината, Февруарий 24., студенткитѣ се събиратъ, за да отпразднуватъ деня, когато женитѣ били допуснати до официалнитѣ испити. Този денъ бива твърдѣ тържественъ; слѣдъ обѣда всичкитѣ студентки се справятъ, за да поздравѣтъ имената на основателитѣ на колегиата и тѣхнитѣ сътрудници. Обикновенно вечеръта има концертъ или танца.

Нѣма особенни правила, какъ трѣбва да се пазятъ недѣлята, макаръ че началницата прѣдпочита да знае, дали студенткитѣ ходѣтъ на нѣкоя черкова и ако е тъй, то коя посѣщаватъ. Въ недѣля сутрина мнозинството отиватъ въ Царската Черквица, която нарочно се отваря за тѣхъ. Веднѣжъ се бѣше расчуло, че Кембриджкитѣ студентки нѣматъ религиозни убѣждения. Това не е истина сега, нито пакъ бѣше, когато постъпихъ азъ, прѣди десетина години. Истина е, че студенткитѣ сж оставени всѣка на волята си; и това е една причина, защо съвсѣмъ млади дѣвойки не трѣбва да се пращатъ. Таквизи въпроси се подигатъ и точни се разискватъ, щото, ако челоуѣкъ не е довольно опитенъ, за да ги разбира и искусно отблѣсква, може се очуди и замая. Но за повечето студентки азъ съмъ увѣрена, че имъ принася полза, защото сж принудени сами да мислѣтъ и избиратъ; друго, всички трѣбва да се съгласимъ на това, че не можемъ да минемъ живота си, безъ да ни се зададѣтъ сжщитѣ важни проблеми за рѣшение, дали въ колегия или вънъ отъ неѣжъ на тѣзи, които си въображаватъ че въ колегиата подобни въпроси се разглеждатъ, не тъй както подобава, азъ просто ще имъ кажжъ, че това не е истина, но че се разглеждатъ сжщо така съ благоговѣние, както и другдѣ.

Това, което най-очудва въ Нюнхамъ е леснотията, съ която се обръщатъ студенткитѣ отъ работа на игра и отъ игра на работа и енергията, която проявяватъ и въ двѣтъ. Една минута зданията кѣтитѣ отъ музика и весели смѣхове; на слѣдующата — мъртва тишина владѣе.

Често пѣти се задава въпросътъ: Добръ — но какво добро може да послѣдва отъ това висше образование — за какво се стрѣмимъ — какво правѣтъ сту-

денткитѣ слѣдъ като свършѣтъ университета?

Нѣли е малко кжеогледъ въпросътъ? Училищната метода въ Англия и Ирландия не се ли е измѣнила чрѣзъ усилията на тѣзи, що иматъ това висше образование? За учителки въ срѣднитѣ училища на Англия, Индия, Австралия, Съединенитѣ Щати, Южна Африка и Япония не се ли взематъ добри обученитѣ жени отъ тѣзи главни центрове на висше образование — чето влияние не е само върху младитѣ дѣвойки, но изобщо върху цѣлото общество?

Освѣтъ учителската професия, женитѣ влизатъ въ полето на медицината, искуството и литературата. Особенната сръчност на женитѣ, за извѣстна частъ по медицината, постепенно се припознава повече и повече; неотдавно двѣ докторки сж били назначени чиновници въ санитарнитѣ свѣти, въ Лондонъ и Ливерпулъ. Нѣкои отъ свършившитѣ сж се посветили на цѣло на науката, а Царското Дружество е одобрило и напечатало тѣхнитѣ съчинения. Прѣди нѣколко години извѣстно число университетки си намѣрихъ квартири въ югоисточната частъ на Лондонъ. Тука тѣ се стараѣтъ да намѣрихъ учителки за бѣдитѣ дѣца на участницѣ.

Всѣкога, обаче, не е нужно за университетката да постѣпи на общественна служба, за да прояви своята дѣятелност и ползата, която е извлѣкла отъ висшето си образование. Има широко поле за тиха и безмѣлвна работа въ много домове. Коя-да-е способна жена, прививащата на себеиздръжностъ, не може да бжде друго нѣщо, освѣтъ полезенъ членъ на обществото.

Много се е говорило за прѣкарването отъ работа въ университетитѣ и за лошото здравие, което послѣдва отъ напръганне въ висшето образование. Прѣзъ четирегодишнето си прѣживѣвание въ Нюнхамската колегия, особно впечатление ми направи здравнето, съ което се наслаждавахъ повечето студентки. Отъ тогава насамъ особена статистика е била направена за минали и настоящи студентки, която служи да ми покаже, че висшето образование не е гибелно за здравнето; и дѣйствително, уредбитѣ на голѣмитѣ колегии сж таквизи и доставятъ таквизи добри случаи за отпочивка, щото твърдѣ рѣдѣи трѣбва да сж студенткитѣ, които ще се прѣкаратъ отъ работа. Навѣрно всички ще се съгласѣтъ, че редовенъ животъ, съ довольно занимание и добри здравословни условия, трѣбва да е нѣщо за пожелаванне; и че трѣбва да е много по-полезно нѣщо, отколку врѣдѣтелно за челоуѣка, поне за нѣколко врѣме въ живота си, да е работилъ постоянно за една цѣль, която, за да постигне трѣбва да съсрѣдоточи най-добритѣ си усилия къмъ една точка.

Eleonor Field.

Писмото на самоубития.

Еова бѣше на 22-й Януарий, въ часа единадесетъ сутринята. Ненадѣвно се зачу едно изгърмявание въ една стая отъ най-горния етажъ на една къща въ града С. Слугата въ другата стая, уп-

лашенъ до нѣмай-каждѣ отъ това, тича бързишкомъ да вика за помощъ. Слѣдъ малко дойде полицейския комисаръ, който съ помощта на единъ ключаръ, отвори вратата на казаната стая. Върху леглото лежеше мъртва една млада жена, а до неѣ единъ момѣкъ съ продупчено чрѣзъ револверъ слѣпо око; още въ едно долапче тамъ се намѣри и едно писмо, косто комисарѣтъ прочете внимателно. Ето съдържанието му.

22-й Януарий. «Не знаѣхъ, колко е часѣтъ. Вчера имавъ единъ франкъ, съ който си купихъ една порция чорба, единъ хлѣбъ, малко сирене и една, за 20 стотинки, свѣщъ; бѣхъ ми останѣли само 20 стотинки. Чорбата бѣше студена, та за да се постопли, поставихъ ѣхъ надъ запаленото си кандилче, съдържаше още малко масло. Азъ, прочее, съ Алина се нахранихъме. Недъ отъ начало не ѣ се ѣдѣше, е послѣ, по молбата ми, се помѣчи да поѣде отъ чорбата; а послѣ тя легна, а азъ казахъ ѣ:

— Азъ, приятелко моя, излизамъ, а ти си отпочини. Азъ ще отидѣ да се срѣщѣхъ съ приятеля си Димитра, тѣй като той често се показва най-щедъръ къмъ мене, та нѣма и да ми откаже помощта си. Ако не ще го намѣрихъ въ писалището му, то ще отидѣ да го чакамъ въ кафенето!

— Дай Боже! дано да сполучишъ! отговори тя и заспа, а азъ си излѣзохъ и обикаляхъ изъ града цѣль день. Видѣхъ А. отдалечъ и той тоже ме видѣ но, за да не се срѣщнемъ, той се отби въ една друга улица.

Три момѣ, придружени отъ трима момѣци вървѣхъ прѣдъ мене и се прѣпирахъ върху избора на гостилницата, въ която щѣхъ да обѣдватъ добрѣ; тѣ се смѣхъ и се весело разговаряхъ. Послѣ видѣхъ и В; който се качи на единъ фойтонъ и бърже замину; той е добъръ момѣкъ, но, за зла честь, чини ми се, не ма видѣлъ!

Азъ се лутахъ така между многолюднето и разгледвахъ всичко: тукъ жени стоехъ прѣдъ магазинѣ на пивачкитѣ и златаритѣ; оттатѣкъ мѣже минавахъ бърже за по работата си. Всинца ме бутахъ, но азъ нищо не чувствувахъ. Въ часа шестъ срѣщнахъ прѣдъ Бурсата К, който ме попита, какъ съмъ. — Добрѣ, много добрѣ, а ти какъ? отговорихъ му азъ. Тогива той ме заведе въ едно близко кафене, гдѣто ми поднесе една чаша абсентъ. Каква горчива ирония! Азъ отказахъ.

Но ето и Димитръ. Той ме видѣ, приближи се до мене, хвана ми ръката и ме накара да влѣзѣхъ заедно съ него въ близката кръчма.

— Какъ си, прочее? не си ли добрѣ, бѣдний ми приятелю? попита той.

— Не, не съмъ добрѣ!

— Е, разбира се, театрътъ, романътъ сж хубави работи; но сж дълги и мѣчни, на, освѣтъ туй, и едѣбата трѣбва да спомага; стомахътъ пѣкъ е много възпаленъ! Нѣли тѣй?

— Наистина тѣй! Но трай малко да видишъ... ти трѣбва да публикувашъ въ вѣстника си една статия отъ мене, състоеща отъ отъ 200 — 300 реда!

— На драго сърдце, милий мой Марке! за днесъ вече вѣстникътъ ми е готовъ, печата се, но донеси ми утрѣ статията си, добрѣ написана, нищо повече отъ

това не искамъ отъ тебе. Е, Алина какъ е? добръ ли е? ме попита той.

— Лошо! любезний приятелю, много лошо!

— Злощастната! . . .

— Клетата!

Слѣдъ туй ние съставихме плана на статията, споредъ желанието на Димитра, който е единъ генпаленъ момъкъ и знае, какво угождава повече на читателитѣ му. Той ми даде единъ наполеонъ сръщу труда ми и за нуждитѣ ми; но азъ отказахъ приеманieto му. Той тогива ми каза:

— Вземи, Марке, тая монета, сръщу статията си!

Но понеже не можеше да ми ѝ подари, той ѝ остави по масата. Азъ се сѣскахъ, че борба ставаше, както въ моето сърдце, така и въ онуй на милосърдния Димитръ.

Той, като се боеше още да не ме докачи и понеже и азъ отвърнахъ очитѣ си отъ монетата и ги вторачихъ вътрѣ въ празната си чаша, за да не забѣлѣжи залѣната по лицето ми червенина, взе пакъ монетата и ѝ тури отново въ джоба си, крайно и сърдечно нажаленъ.

Послѣ ние се раздѣлихме: той наскърбенъ за отказването ми, а пакъ азъ най-признателенъ къмъ него за великодушната му готовность, но сжщевременно и разочарованъ отъ страхливостта и гордостта си, поради които се връщахъ у дома си безъ да имамъ нито единъ поне портокалъ, или друго нѣщо сладко за милата си Алина. Когато се завърнахъ въ къщи, часътъ бѣше 7 $\frac{1}{2}$ и въ стаята царуваше голѣма тъмнина. Алина ми каза:

— Колко закъснѣхте! . . .

Тогавъ азъ запалихъ свѣщъта си и видѣхъ, че въ кандилото вече нѣмаше масло; остатъка отъ чорбата изѣде Алина, та азъ се задоволихъ съ остатъка отъ хлѣба.

Азъ послѣ разказахъ Алини подробно за всичко; тя никакъ не се зачуди за поведението на А. но много се зарадва, когато ѝ съобщихъ, че г. Димитръ ми даде да съчиниш за вѣстника му една статия; тя тоже одобри неприеманieto на наполеона; азъ тогива наведохъ главата си, за да не прѣдугади, че то станъ повече отъ срамъ, нежели отъ гордостъ; тя още ми каза, че мъжитѣ ни вече се свършватъ и че нѣма вече да се измъчимъ повече отъ единъ день.

— Утрѣ ще бъдемъ много щастливи. Ако хората подразрватъ оскъждността и бѣдността ни, обаче никой не е още увѣренъ за това, па най-послѣ не може нѣкой да каже, че ние сме нѣкога прострѣли ржка за милостиня!

Азъ тогива обгърнахъ злочестата Алина, а тя взе тоже горещо да ме цѣлува и гали, казвайки:

— Азъ съмъ много задоволена отъ тебе!

Най-послѣ, пълненъ съ добри надежди, заловихъ се за статията; но не ѝ донескахъ, защото бѣдността, гладътъ и студътъ не способствуватъ за произвеждане забавителни и оригинални идеи. Студътъ бѣше дѣйствително силенъ и проиизителенъ, та почти бѣхъ замръзнулъ. Градския часовникъ удари деветия часъ; тогива и Алина станъ ненадѣйно!

— Какво ти станъ? попитахъ.

— Колко, колко ми е мъчно! . . . отвърна тя и хванъ съ измършавѣлитѣ си ржцѣ гърдитѣ си.

— Къдѣ те боли?

— Тукъ! сърдцето!

Азъ станяхъ и тя улови ржцѣтѣ ми съ своитѣ си.

— Но така не се пише статия! казахъ азъ, мъчейки се да се позасмѣя.

— Стой! стой тукъ! Дай ми ржцѣтѣ си, защото така по-малко ми е мъчно! . . .

Колко врѣме се измѣня така, не знаѣмъ! ненадѣйно Алина обгърна лицето си къмъ стѣната, пусна единъ силенъ викъ и каза:

— Тамъ! тамъ! като че виждаше нѣкакви лица, чудовища, що ѝ застрашаваша. Послѣ тя мигновено се пакъ успокои:

— Колко се мъчя! колко! каза.

Тя пакъ отново обгърна главата си къмъ стѣната, избѣрбори нѣкои неразбранщини и легна съ силно охканье.

Свѣщъта пѣкъ, като изгорѣ съвършенно, угасна съ единъ малъкъ димъ.

— Алино! Алино! извикахъ; но тя вече не чуваше.

Тогива вече злочестieto ме поразѣ; като че нѣкой ме удари тѣй силно по-главата, щото бѣхъ се съвършенно замаелъ.

Азъ останяхъ така дълго врѣме неподвиженъ, като едно безумно животно, държещъ машинално помежду ржцѣтѣ си студентѣ Алинини ржцѣ, догдѣто зазорившата се сутринъ ме увѣри за страшната ми загуба.

Но, чудно! не заплакахъ, не могахъ да плача. Всичко ми се вижда, ми се прѣдставя ясно, освѣтъ случившето се съ мене и Алина слѣдъ угасването на свѣщъта до зазоряване и което само приятелътъ докторъ медикъ Z ще изясни. Азъ нѣмамъ вече врѣме. Бързамъ, нищо вече не ми останъ на земята! Какво да сторѣмъ!? Изгубихъ силата си, надеждата си въ лицето на многоплачевната си другарка Алина, която винаги ме поддържаше и насърчаваше въ мъжитѣ обстоятелства! Ще ми сполучи да ѝ сръщамъ пакъ?»

Марко Йерзли.

Полицейския комисаръ, слѣдъ прочитанieto на туй жаловито писмо, нemoжалъ да утаи сътресението си, приключилъ го пакъ въ плика, като припльнѣлъ тихо: «Бѣдний момъкъ!»

София Кр. Еленева.

Dupanloup — ово писмо.

За възпитание на момитѣ.

Азъ имамъ за цѣль да опрѣдѣля въ тия редове, че заиманieto на християнската жена съ духовна работа, вмѣсто да ѝ прѣчи, за да изпълнява най-главнитѣ и сжщественнитѣ си работи, напротивъ тя ѝ помага за по-точното имъ изпълнение.

Кой не знае, отъ наблюдаване и опитность, че ония, които не намиратъ врѣме за нищо, сж най-лѣнивитѣ и най-неприлежитѣ хора; догдѣто ония, които сж навикнулъ да работѣтъ, все намиратъ сръдство, за да извършватъ доброто и се залавятъ за всѣкакви важни прѣдприятия?

Азъ тука не могахъ да изложъ подробно дължно-

ститѣ на жената въ домашния ѝ животъ, които сж, колкото деликатни, толкова и мъчни; но азъ можъ ви увѣри, че тия длѣжности невъзможно е да се изпълняватъ безъ присѣтственото на духъ, характеръ, храбра душа и яко сърдце.

Никой съпругъ, никой баща, никой домовладика не е да не разбира това, а и азъ въ настоящитѣ си писма върху тоя принципъ ще се остановѣмъ. Защото азъ не желая жената да се прѣдава на духовната работа, за да прѣнебрѣгва своитѣ си сжщественни длѣжности; но, напротивъ, за да ги изпълнява по-точно.

Простото благочестие не стига за изпълнението тия длѣжности, а само просвѣтеното и енергичното благочестие може да дава дѣтелна помощ на най-важнитѣ жизненни длѣжности.

Г-жа Swetchine казвала е веднѣжъ: «Азъ дължа съмъ да исповѣдамъ, че само благочестието не ми е достатъчно, освѣтъ, ако то се придружава съ работата и лѣчезарната свѣтлина на разума; само въ таквъ случай азъ завладѣвамъ напълно собствения си животъ.

Животътъ не е играчка, нито басня, а впе, госпожи, се убѣждавате въ това много скоро чрѣзъ прѣгрѣшаванieto и скърбитѣ си.

Но впе вѣрвайте въ опитността ми.

Едно живѣние, добръ направлявано и едно врѣме, ползотворно прѣминувано, бихъ напѣдварили много скърби или пакъ бихъ съдѣйствували въ по-лекото имъ прѣнасяние.

Единъ опитенъ човѣкъ ми е писалъ веднѣжъ така: «Кажете! на женитѣ именно кажете за колко спетематичната и серпозна работа, може да ги утѣши, послужи и спаси отъ болкитѣ и скърбитѣ. Азъ оглеждамъ това всѣкидневно около мене чрѣзъ опитността.

Защото женитѣ, ако и да сж сътворени отъ Бога за украсяване, както казва и светото писание, но тѣ не сж само за да се усмихнатъ и плѣняватъ, но още подлежатъ на важни задължения и голѣми жизненни отговорности.

Може пѣкой за кратко врѣме да угождава чрѣзъ нѣкои повърхностни доблести; но това не му стига, за да си уреди въ дома си вѣтрѣшенъ примѣренъ животъ, чрѣзъ който да е въ положение да има и жена, и да се отърве и отъ вънкашния свѣтъ, и отъ клубъ, и отъ кафенето, и отъ опаснитѣ другарувания.

Безсмыслино азъ не настоявамъ да се дава на мъжа за съпруга жена, която чрѣзъ тѣпоглавнето и схоластическата си готовностъ да се изразява за всичко, би привлѣкла отврѣщение; но жена, която испървѣмъ да знае да стои у дома си, — нѣщо рѣдко въ врѣмето ни, и която да е просвѣтена, та да може да поучава чеда-

та си, и да надзирава, когато тѣ учятъ уроцитѣ си, и никакъ да не говори за лукса и развлѣченята; жена, която да знае да се разговаря серпозно — важно съ мъжа си, да се интересува за работата му, за учението и поприцето му и да го насърчава въ мъжнитѣ обстоятелства. Ето ви такъва жена ще изпълни цѣлѣта на съпругеското съединение и ще бѣде за съпруга ѝ истинна другарка, „Помощница и подпорка на живота“ както гласи и св. Писание.

Книги и Списания,

получени въ дирекцията ни.

Le Foyer domestique. X Année, 1897 — Май 1897, № 18, 19. *Българска сбирка*, Год. IV, кн. IV, 1-й Априлъ 1897 год. *Учителски вестникъ*, Год. IV, свеска 11 и 12 — 20 Априлъ 1897, Београдъ.

Покани за абониране на книгата: «За бракътъ и безбрачието» съчинение на професора А. Ф. Гесева (докторъ на богословieto.) Противъ Крѣцеровата соната отъ графа Л. Н. Толстой.

Книгата ще състои отъ 10 печатни коли обикновенъ форматъ и ще струва за абонатитѣ само единъ левъ, а за всички други единъ и половина. Всѣкой абонатъ прѣдплаща при записването си 50 стот. на настоятели, а който получи книгата еи отъ него, доплаща останалитѣ 50 ст.

По настоятелитѣ се прави отстъпка за повече отъ 10 екз. 15%, а за по-малко отъ 30 екз. — 25%; а за повече отъ 50 екз. — 40%.

Всичко се адресира до г. П. Ст. Визиревъ въ гр. Свищовъ.

Корреспонденция.

Г. Г. Читалище „Свѣтлина“ село Клар. получихме 5.50 лв. за 97 год. М. К. Казас. получихме 1 лв. за 97 год. П. Д. Пек. *Разговъ* получихме 7 лв. за 96 год. — Ан. Дим. *Свищовъ* записяхме Ви и испратихме броеветъ отъ „Домъ“ молимъ за стойността Ст. Мир. *Варна* получихме 4 лв. за 97 год. Сав. Минч. *Руссе* получихме 7 лв. за 96 год. благодаримъ Хр. Жив. Молимъ, съобщитѣ гдѣ сте получавали по-напѣдъ списанието?

ЕКОНОМИЧЕСКИ САПУНЪ НА

ХР. ИВ. РИЗО, ВЪ ВАРНА

награденъ съ златенъ медалъ въ I-то Българско земе-ледѣлческо-Промышленно Изложение въ Пловдивъ и съ бронзовъ — отъ Анверското изложение.

Прѣдпазвайте се отъ имитация. Истинский сапунъ носи горнята марка.

Годишенъ абонаментъ:

I за абон. въ Т.-П. станция — на списанието . . .	л. 3.—
— на списанието съ притурката . . .	„ 5.50
II за абон. на право въ Дирек. — на списанието . . .	„ 4.—
— на списанието съ притурката . . .	„ 7.—
за странство — на списанието . . .	„ 5.—
— на списанието съ притурката . . .	„ 9.—

Отговорникъ: А. Петровъ

Всичко, що се отнася до списанието или притурката, испраща се съ адресъ: До Дирекцията на „Женския Свѣтъ“ ул. Войнишка № 122 — Варна.

Писма неплатени не се приематъ,

Всѣкакви обявления, относящи се до госпожи и госпожици приематъ се.

Правото на записъ въ Т. П. стан. се плаща отдѣлно отъ абон.

Печатница Л. Нитче — Варна.